

Hamdija Mašinović

UDK 351.74(497.526)“1991/1995”
Prethodno priopćenje
Rukopis prihvaćen za tisak: 9. 10. 2014.

SUDJELOVANJE I ULOGA POLICIJSKE UPRAVE BJELOVARSKO-BILOGORSKE U DOMOVINSKOM RATU

Sažetak

U ovom radu autor na temelju dostupnoga arhivskog gradiva, relevantne literature, osobnog sudjelovanja, iskustva i sjećanja opisuje i analizira sudjelovanje i ulogu Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske u Domovinskome ratu. Ukratko se opisuje ustroj Policijske uprave početkom Domovinskog rata, prilagodba i jačanje policijskih snaga s obzirom na složenu i svakodnevno zahtjevniju sigurnosnu situaciju te se sažeto kronološki prikazuju najvažnije vojno-redarstvene zadaće i aktivnosti.

Ključne riječi: Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska; Domovinski rat; Specijalna jedinica policije *Omega*, Pakrac.

Uvod

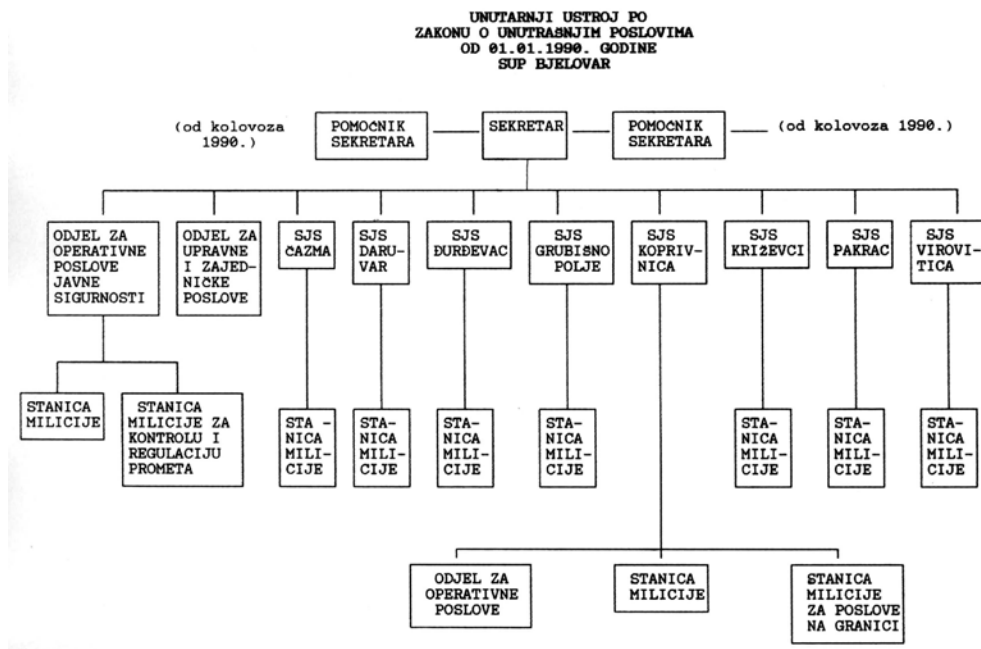
Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska svojim djelokrugom nadležnosti pokriva prostor Bjelovarsko-bilogorske županije. Ustrojena je 1. srpnja 1993., kada su iz ustroja tadašnje Policijske uprave Bjelovar izdvojene policijske postaje Koprivnica, Križevci, Đurđevac, Virovitica i Pakrac. Do 1. srpnja 1993. Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska u svojem je sastavu imala devet policijskih postaja s 15 policijskih ispostava.

Unutarnji ustroj Policijske uprave započinje na temelju Zakona o unutrašnjim poslovima koji je stupio na snagu 1. siječnja 1990., a odnosi se na osnivanje ustrojstvenih jedinica Sekretarijata za unutrašnje poslove, a u njihovu sklopu djeluju stanice javne sigurnosti, Odlukom Izvršnog vijeća Sabora Sekretarijat unutrašnjih poslova formiran je i u Bjelovaru sa sljedećim stanicama javne sigurnosti u svojem sastavu: Čazma, Daruvar, Đurđevac, Grubišno Polje, Koprivnica, Križevci, Pakrac i Virovitica.¹

Prema pokazateljima stanja,² na dan 1. srpnja 1990. Sekretarijat unutrašnjih poslova Bjelovar imao je ukupno 925 zaposlenih, od tog broja 534 (57,73%) bili su Hrvati, 266 Srbi (28,76%), 97 Jugoslaveni (10,48%) itd.

¹ Odluka Izvršnog vijeća Sabora, klasa: 200-01/89-01., br.: 5030107-89-4400., 25. XII. 1989.

² Nacionalna struktura zaposlenih u SUP-u Bjelovar. Sl. evidencija, 1. VII. 1990.

Slika 1. Unutarnji ustroj Policijske uprave 1990. godine

Na temelju Izmjena i dopuna Zakona o unutrašnjim poslovima, dana 16. studenoga 1990. ustrojena je Policijska uprava Bjelovar.³ (slika 1).

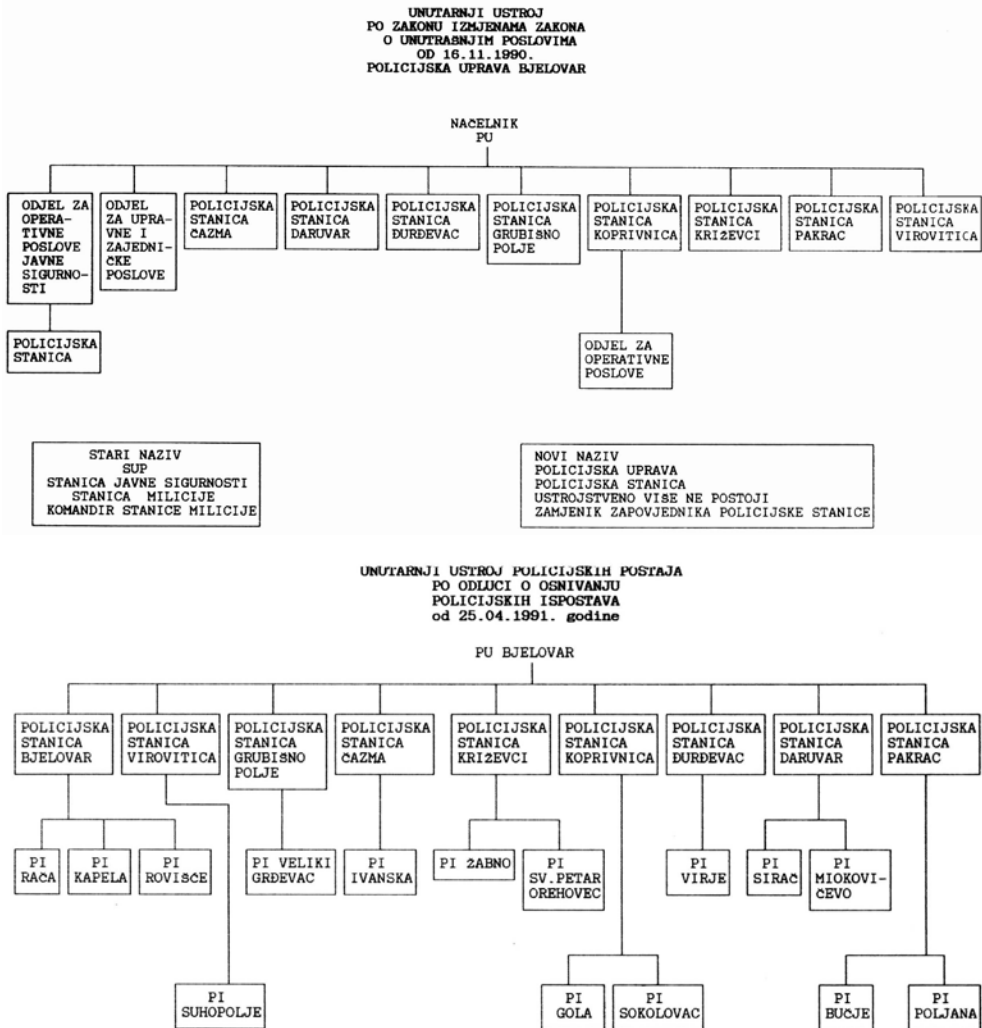
Na temelju Odluke o unutarnjem ustrojstvu Policijske uprave dana 25. travnja 1991., u policijskim stanicama osnivaju se policijske ispostave⁴, kojih je na području Policijske uprave Bjelovar bilo ukupno 15. (slika 2).

Sredinom srpnja 1990. godine tadašnji republički sekretar za unutrašnje poslove Josip Boljkovac izdao je zapovijed o provedbi tečaja za redarstvenike. Među 1.800 pripadnika prvih redarstvenika,⁵ postrojenih 5. kolovoza 1990. na prostoru današnje Policijske akademije u Zagrebu, bila su i 84 dragovoljca i domoljuba iz Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske. Zbog bitno narušenog sigurnosnog stanja (17. kolovoza 1990. u Kninu je proglašeno „ratno stanje“), svih 15 satnija Prvoga hrvatskog redarstvenika umjesto na obuku upućeno je na izvršavanje vojno-redarstvenih zadaća u policijske postaje diljem RH.

³ Uputa o primjeni Zakona o izmjenama Zakona o unutrašnjim poslovima br.: 511-01-53-24594/1-1990., 26. XI. 1990.

⁴ Odluka o osnivanju policijskih ispostava br.:511-01-53-8338/2-91., 25. IV. 1991.

⁵ Monografija *Hrvatska policija u Domovinskom ratu 1990. – 1991.*, Ministarstvo unutarnjih poslova RH., 2011., str. 5-9.

Slika 2. Unutarnji ustroj Policijske uprave 1990. i 1991. godine

Radi zaštite ustavnog poretka i sprečavanja terorističkih aktivnosti, komandant Štaba Policijske uprave Bjelovar Ivan Srnec, dana 10. prosinca 1990. donosi Naredbu o formiranju Policijske brigade za područje Policijske uprave Bjelovar.⁶ Za komandanta Policijske brigade postavljen je Josip Hajdinjak, za zamjenika komandanta Šandor Toth, a za načelnika Policijske brigade postavljen je Viktor Tušek.

⁶ Naredba o formiranju policijske Brigade za područje Policijske uprave Bjelovar, br.: 511-02-01-SP-199-6/1- 90, 10. XII. 1990.

Policijsku brigadu čine 3 bataljuna:

I. bataljun sa sjedištem u Bjelovaru,

II. bataljun sa sjedištem u Đurđevcu,

III. bataljun sa sjedištem u Daruvaru.

Dana 7. veljače 1991. zapovjednik Policijske stanice Koprivnica donosi rješenje kojim se osniva Odjeljenje posebne jedinice policije pri Policijskoj stanici Koprivnica s 13 pripadnika. Za komandira odjeljenja postavljen je Miralem Alečković.

Dana 6. ožujka 1991. ministar unutarnjih poslova Republike Hrvatske donio je Odluku o ustrojavanju posebnih jedinica policije pri policijskim upravama⁷, i to sa statusom novih organizacijskih jedinica. Na temelju te odluke, već početkom travnja 1991. godine u Zagreb su iz Policijske uprave Bjelovar upućeni i kandidati jedinica za posebne namjene, njih ukupno 130. Dana 30. travnja 1991. u Posebnu jedinicu policije Vinica upućeno je 120 kandidata iz Policijske uprave Bjelovar.

Djelatnici Policijske uprave Bjelovar bili su u sastavu Posebne jedinice policije Vinica do 15. studenoga 1991., kada je naredbom ministra ustrojena Specijalna jedinica policije pri toj policijskoj upravi. Po tadašnjem ustroju bila je sastavljena od ukupno 150 djelatnika.

Na temelju članka 25. Zakona o unutarnjim poslovima (NN broj 29/91), kao posebna služba Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske ustrojen je Zbor narodne garde. Dana 13. lipnja 1991. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske zatražilo je od Policijske uprave Bjelovar da mu dostavi popis svih djelatnika policije koji su izrazili želju za radom na području Grada Zagreba, a u sastavu brigade Zbora narodne garde. Svih 38 zainteresiranih iz bjelovarske policijske uprave upućeni su 18. lipnja 1991. u nastavni centar Rakitje u Zagrebu. U to vrijeme pri Policijskoj upravi Bjelovar nije bio ustrojen Bataljun Zbora narodne garde, stoga su zainteresirani djelatnici i upućeni u Zagreb. Tako je do srpnja 1991. godine u Zbor narodne garde prešlo ukupno 150 djelatnika. Budući da je 3. listopada 1991. Republika Hrvatska preuzela, između ostalih, i savezne propise iz područja obrane, stekli su se uvjeti da sve poslove Zbora narodne garde od 4. listopada 1991. započne preuzimati Ministarstvo obrane Republike Hrvatske.

Dana 29. srpnja 1991., predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, na temelju članka 106. Ustava Republike Hrvatske i točke 2. i 8. Odluke o osnivanju i djelatnosti kriznih štabova u Republici Hrvatskoj, donio je Odluku o imenovanju članova Regionalnog kriznog štaba za Bilogorsko-podravsku regiju. U Štab se za predsjednika imenuje Jure Šimić, za zapovjednika Stjepan Budinski, a za članove načelnik Policijske uprave Ivan Srnc i Miralem Alečković. Na temelju iste odluke, sve policijske postaje na području Policijske uprave pružale su pomoć kriznim šta-

⁷ Osnivanje Posebnih jedinica policije, br.: 511-01-55-SP-297/1-91, 6. III. 1991.

bovima tako što su prikupljali naoružanje od građana i, po potrebi, kriznih štabova te su zaduživali građane koji su bili u odredima narodne zaštite na određenim punktovima u gradovima i mjestima.

Na dan 8. rujna 1991. brojno stanje ovlaštenih službenih osoba i rezervnog sastava Policijske uprave Bjelovar bilo je sljedeće:

- Ovlaštene službene osobe – 1.255
- Rezervni sastav policije – 1.164.

Navedeno povećanje donekle je prouzročeno stvaranjem Zbora narodne garde i potrebom popunjavanja sastava policije.

Tijekom 1990. i 1991. godine na području Policijske uprave Bjelovar ukupno 111 djelatnika otišlo je u mirovinu⁸, pretežno djelatnika srpske nacionalnosti. U isto su vrijeme bila izražena bolovanja⁹ djelatnika srpske nacionalnosti, mahom neopravdana, zbog čega je uslijedilo poduzimanje disciplinskih mjera, a posljedice su bile prestanci radnih odnosa.¹⁰

Slijedom i na temelju dosad rečenog, Policijska uprava Bjelovar obavljala je pripreme za organiziranje naoružanja, tehnike, voznog parka, a sve radi brzog reagiranja i upućivanja hrvatske policije u krizna područja, poglavito na područje Pakraca, Daruvara i Grubišnog Polja.

SIGURNOSNO-POLITIČKO STANJE 1990./1991. GODINE

Nakon prvih višestranačkih izbora u Republici Hrvatskoj u svibnju 1990. godine hrvatski su Srbi krenuli u organiziranje stranaka i grupa radi ostvarivanja programa velike Srbije. Na području pod ingerencijom tadašnje Policijske uprave Bjelovar u više mjesta osnivaju se lokalni odbori Srpske demokratske stranke iz Knina. Početkom kolovoza 1990. godine, radi koordiniranja novoosnovanih odbora, u Podravskoj Slatini formira se regionalni odbor SDS-a za Slavoniju. U taj regionalni odbor ušli su odbori općina Bjelovar, Grubišno Polje, Daruvar, Pakrac, Virovitica, Podravska Slatina, Novska, Nova Gradiška, Slavonska Požega i Okučani. Osnivanje takvoga regionalnog odbora bilo je koordinirano sa SDS-om iz Knina i samom činu osnivanja prethodili su detaljni dogovori i kontaktiranja čelnih ljudi SDS-a tog kraja s čelnicima stranke u Kninu, a posebno i u Beogradu. Regionalni odbor SDS-a imao je zadatak organizirati provedbu referenduma o suverenosti i autonomiji srpskog naroda na tome području.

Nedugo nakon uspostave višestranačkog Sabora RH, tzv. Srpsko nacionalno vijeće 25. srpnja 1990. u Srbu donosi deklaraciju o suverenosti i autonomiji srpskog

⁸ Pregled-evidencija odlazaka u mirovinu 1990. – 1991.

⁹ Izvještaj o bolovanju, br.: 511-02-70/10-Sp-67/1-91, 8. IV. 1991.

¹⁰ Evidencija raskida radnog odnosa., 1. I. 1990. – 17. I. 1991.

naroda, a već 31. srpnja iste godine donosi odluku o raspisivanju referenduma. Iako u svojim programskim dokumentima Srbi nisu jasno definirali pojam autonomije, namjera im je bila da u slučaju osamostaljivanja RH pokušaju odcijepiti područja za koja su smatrali da povijesno pripadaju „velikoj Srbiji“. U osnivanju i radu srpskog nacionalnog vijeća imali su udio i ekstremisti s našeg područja (jerej Savo Bosanac, paroh iz Pakraca i Veljko Džakula).

Regionalni odbor SDS-a za Slavoniju i Baranju imao je cilj animirati srpsko pučanstvo te poduzimati mjere da se svim pripadnicima srpske nacionalnosti toga kraja omogući izjašnjavanje na referendumu za srpsku autonomiju. Pod izlikom zaštite vlastitog naroda, regionalni odbor dogovorio je već u kolovozu 1990. godine osnivanje noćnih straža u selima sa srpskim stanovništvom. Izradili su popise svih fizičkih sposobnih muškaraca o zbornim mjestima gdje su se javljali u slučaju pokušaja hrvatske vlasti u sprečavanju toga nelegalnog referenduma. Uz popis ljudstva, regionalni odbor načinio je i popis naoružanja kojim su Srbi raspolagali po selima. Referendum koji je organiziran za području cijele Republike Hrvatske na prostorima tadašnje Policijske uprave Bjelovar održan je 23. – 28. kolovoza 1990. U nekim selima Općine Virovitica to je učinjeno 23. kolovoza, na području Općine Pakrac 24. kolovoza, a u ostalim mjestima 25. i 26. kolovoza 1990. U manastiru Lepavina (pokraj Koprivnice) referendum je održan 28. kolovoza za vrijeme pravoslavne proslave Velike Gospe. Izjašnjavanju u manastiru pristupili su građani Koprivnice, Križevaca, Bjelovara i Zagreba.

Regionalni odbor SDS-a za Slavoniju i Baranju ubrzano je radio i širio mrežu svojih lokalnih ograna. Nakon osnivanja inicijativnog odbora SDS-a Daruvar u lipnju 1990. godine (dakle i prije osnivanja regionalnog odbora), osnovano je mnogo seoskih odbora u okolici. U svoje uobičajene organizacijske aktivnosti pristupilo se i organiziranju slanja pomoći sjevernodalmatinskim općinama i Kninu u kojima su se već tada pojavile prve barikade.

U osnivanju SDS-a u Daruvaru pojavio se i SK – pokret za Jugoslaviju. I u Grubišnom Polju intenzivnije se aktivirao SDS pod vodstvom ondašnjeg direktora Interne banke *Zdenke* i još nekih istomišljenika. Dužnosnici SDS-a na području Policijske uprave Bjelovar bili su u stalnom međusobnom kontaktu koordinirajući svoje aktivnosti s rukovodstvom iz Knina, odnosno sukladno naputcima iz Beograda. Nakon provedenog referenduma i izjašnjavanja Srba o autonomiji, lokalnim čelnicima SDS-a to je bila potvrda o vlastitoj moći i temelj za još nepopustljiviji nastup prema legalno izabranim vlastima RH.

U listopadu 1990. godine delegacija Srba iz Daruvara, Pakraca i ostalih zapadnoslavonskih mjesta boravila je u Beogradu na razgovorima kod Slobodana Miloševića i Borisava Jovića. Srbi su imali uvjerljive i za njih pozitivne rezultate izjašnjavanja na referendumu o autonomiji koje su u dogovoru s tadašnjim rukovodstvom Srbije i

SFRJ pokušali politički konkretizirati i iskoristiti. Valja napomenuti da u tom trenutku tadašnja Jugoslavenska narodna armija još uvijek nije javno naoružavala srpsko pučanstvo, iako su pojedini dijelovi Jugoslavenske narodne armije izravno kontaktirali i surađivali s lokalnim vođama SDS-a. Tih dana (kolovoz – studeni 1990. godine) u tijeku je bilo i formiranje Srpskoga kulturnog društva *Prosvjeta*, koje je trebalo ostvariti kulturnu autonomiju, uz geopolitičku, koju je zagovarao SDS. Veljko Džakula nakon referenduma, krajem rujna 1990. godine, organizira više stotina naoružanih ljudi s namjerom da napadne i preuzme policijske stanice u Pakracu i odnese tamošnje oružje. U razgovorima s predstavnicima Vlade RH (Slavkom Degoricijom) Džakula prijeti da se s čelništvom RH može razgovarati samo „preko nišana“. Incidenti su se nastavili i sljedećih mjeseci na području Policijske uprave Bjelovar.

Lokalni odbor SDS-a Daruvar, unatoč zabrani okupljanja, organizirao je svesrpski sabor krajem listopada 1990. godine u mjestu zvanom *Kula* nedaleko od sela Gornjih Boraka. Na tom saboru donesena je odluka o obrani i očuvanju Jugoslavije, što je bio paravan za ostvarivanje projekta „velike Srbije“. Tih dana isti odbor organizirao je i više tribina oko pitanja nacrtu novog Ustava RH. Nakon višestrukih napada na osnovne postavke hrvatske države, Vrhovništvo je pristupilo izradi novog Ustava u namjeri da očuva teritorijalnu cjelovitost te državni i društveni ustroj RH. Vodstvo SDS-a agitiralo je oko nepriznavanja novog Ustava RH i neprihvatanja odluka legalno izabrane vlasti. Odluke svesrpskog sabora potvrdila je i godišnja skupština općinskog odbora SDS-a Daruvar u siječnju 1991. godine. Na Skupštini je bio i Goran Hadžić iz Vukovara, tadašnji predsjednik općinskog odbora SDS-a.

Uvidjevši da političkim pritiskom neće postići željene ciljeve, SDS se sve više na tom području okreće Jugoslavenskoj narodnoj armiji te se, uz suradnju sa strankom SK – pokret za Jugoslaviju, angažira oko ilegalne mobilizacije srpskog dijela življa i njegova naoružavanja. Osjetivši se dovoljno moćnim na tom području, regionalni odbor SDS-a za Slavoniju i Baranju sazvao je 4. veljače 1991. regionalnu skupštinu. Ta skupština bila je prijelomnica u dotadašnjem radu i budućem slijedu događaja koji su završili otvorenom oružanom pobunom na zapadnoslavonskom području. Toga dana, radi operacionalizacije svojih ciljeva, a u skladu s naputcima iz Knina i Beograda, formalno sjedište regionalnog odbora postaje Pakrac. Osim 10 ranije navedenih slavonskih općina u neku vrstu autonomije uključuje se još 16 općina – ukupno 26. Za predsjednika biva izabran Veljko Džakula, koji je uz pomoć Vojislava Vukčevića napisao političku deklaraciju upućenu hrvatskom narodu, a poslani su telegrami Miloševiću i Raškoviću, predsjednicima Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Jugoslavenske narodne armije. U tom trenutku, regionalni odbor SDS-a odlučio je odcijepiti to područje od teritorija Republike Hrvatske te je počeo pripreme za ratna djelovanja. Znatnije su angažirani dijelovi Jugoslavenske narodne armije na mobilizaciji i naoružavanju srpskog pučanstva te su instruirani za razna

djelovanja kojima je cilj bila destabilizacija legalno izabranih organa vlasti Republike Hrvatske.

Republika Hrvatska zbog stalnih je pritisaka tadašnjih organa Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije poduzimala niz političkih akcija radi zaštite svojih interesa. Neposredno uoči i nakon izglasavanja Rezolucije o postupku razdruživanja sa Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom, koju je donio Hrvatski sabor, Džakula je u razdoblju 21. – 25. veljače 1991. pripremio i održao izvanrednu sjednicu Skupštine Općine Pakrac. Na sjednici 22. veljače 1991., većinom glasova prisutnih donesena je odluka o pristupanju Općine Pakrac Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajini sa sjedištem u Kninu. Istom odlukom Policijska stanica Pakrac preimenovana je u Općinski sekretarijat unutrašnjih poslova (OSUP) Pakrac i stavljen je pod neposrednu nadležnost tzv. Sekretarijata unutrašnjih poslova Krajine.

Na toj sjednici donesen je i zaključak kojim se u cijelosti odbacila Rezolucija Hrvatskoga sabora u vezi s razdruživanjem sa Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom. Odluke donesene na sjednici značile su otvorenu objavu rata protiv Republike Hrvatske.

Srpski odbornici Skupštine Općine Pakrac tražili su da se broj policajaca u općini svede na broj koji je bio prije 30. svibnja 1990., zajedno s pričuvnim sastavom. Također se zahtijevalo razoružavanje civilnog stanovništva – Hrvata, koje je naoružano po stranačkoj liniji – te da se oružje oduzeto na taj način pohrani u Doljanskoj vojarni. Odbornici su te zahtjeve postavili jer su bili svjesni činjenice da je u tom trenutku jedino hrvatska policija štitila interese RH na tom području. Razoružavanjem novoformiranih policijskih snaga i njihove pričuve Srbi bi mogli neometano ovladati cijelim prostorom koji je tada bio pod ingerencijom Policijske uprave Bjelovar. Nakon odbijanja policije da se pokori odlukama samoproglašene Skupštine Općine Pakrac i Srpske Autonomne Oblasti Krajine, izbila je otvorena pobuna Srba na pakračkom području 28. veljače / 1. ožujka 1991. Policajci srpske nacionalnosti iz Policijske stanice Pakrac razoružali su i zarobili kolege Hrvate i pokušali na silu ostvariti svoje političke odluke. Intervencijom specijalnih postrojbi i ostalih policijskih snaga iz Bjelovara pobuna je ugušena u začetku, dio pobunjenika je uhićen, a dio se razbježao. Podršku u toj pobuni pružili su i općinski odbori SDS-a iz Grubišnog Polja i Daruvara, koji su imali zadatak organizirati oružane formacije i zapriječiti dolazak snaga hrvatske policije iz smjera Bjelovara. Zbog brzine i odlučnosti u intervenciji hrvatske policije te loše organiziranosti Srba, pobunjenici nisu uspjeli ostvariti planirano.

Iako je vojska krajem 1990. godine sudjelovala u naoružavanju Srba, posebno njezini organi „bezbednosti“, u tome pakračkom slučaju nije izravno stala nasuprot hrvatske policije. Jugoslavenska narodna armija dala je logističku potporu, a radi uspješnijeg realiziranja ciljeva, poslala je iz Bjelovara i dio oklopne brigade prema

Okučanima kako bi bili podrška pobunjenim Srbima. U trenutku kada je postalo očigledno da se pod naletom policije Republike Hrvatske slama pakračka pobuna, vojska je odigrala ulogu tampon-zone i omogućila dijelu pobunjenika neometano povlačenje, odnosno amortizaciju prvoga srpskog poraza. Razlozi vojnog neinterveniranja bili su u činjenici da u tom trenutku nije bila poželjna njezina intervencija kako zbog međunarodne javnosti tako i zbog unutarnje situacije u Srbiji. Valja napomenuti da su tih dana neposredno nakon pakračke pobune 9. ožujka 1991. izbile u Beogradu masovne demonstracije protiv Slobodana Miloševića, tako da u tim trenucima nije bilo moguće otvoreno angažiranje Jugoslavenske narodne armije u Hrvatskoj. Takve instrukcije Milošević je nakon pobune dao i Džakuli. On je dobio ulogu pomiritelja nakon događaja u ožujku. U nadolazećem periodu, nakon nekoliko instrukcija iz Beograda, Džakula je ponovno otpočeo pregovore s Vladom i Vrhovništvom Republike Hrvatske te je u isto vrijeme razvio živu političku aktivnost prema stranim diplomatsko-konzularnim predstavnicima.

Za to je vrijeme na terenu područje Policijske uprave Bjelovar bilo izloženo terorističkim napadima na sve nesrbe. Uobičajeni su postali noćni bombaški napadi i propucavanja imovine Hrvata, a poglavito na području Pakraca, Daruvara i Grubišnog Polja. Smirivanjem oporbe u Beogradu, Milošević je dao zadatak Jugoslavenskoj narodnoj armiji da se konkretnije angažira pri odcjepljivanju dijelova Republike Hrvatske.

U angažiranju armije i Vuk Drašković i Vojislav Šešelj priključili su se formiranju postrojbi koje su trebale doći u pomoć pobunjenim Srbima.

Shodno svim tim događajima i otvorenim pritiscima, Vrhovništvo Republike Hrvatske zakazalo je za 19. svibnja 1991. referendum na kojem su se građani trebali izjasniti o osamostaljivanju Hrvatske. Kao protuprijedlog Srbi su organizirali referendum za pripojenje dijelova Hrvatske tzv. Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajini sa sjedištem u Kninu za dan 12. svibnja 1991. Sukladno naputcima iz Beograda i Knina, Džakula tada upravlja čestim protestima i javnim skupovima na području Pakraca, Grubišnog Polja i Daruvara te manipulira srpskim pučanstvom. Incidenti su sve učestaliji, kao i napadi na hrvatsku policiju.

Vojni organi „bezbednosti“, sukladno svojim zadacima, učestalo rade na naoružavanju srpskog stanovništva, što je dovelo do uhićenja nekolicine njihovih pripadnika na području Virovitice, i to tijekom ljeta 1991. godine. Uz podršku Jugoslavenske narodne armije, posebno na područjima nastanjenim pučanstvom srpske nacionalnosti, SDS širi strah i paniku. Kombinacijom dezinformacija i poluistina izaziva masovno bježanje i sklanjanje pučanstva srpske nacionalnosti u šume. Takva žarišta stvorena su na rubnim dijelovima Bilogore, gdje je tada Jugoslavenska narodna armija mobilizirala Srbe te ih naoružala i formirala paravojne postrojbe. Uz evidentno postojanje centra pobune u Pakracu i dijelom u Daruvaru, krizno po-

dručje stvara se i u Općini Grubišno Polje u neposrednoj blizini vojnog poligona Gakovo.

Srpski ekstremisti uz podršku Jugoslavenske narodne armije već u kolovozu na tome području otpočinj u s blokadama prometnica i kontrolom teritorija radi pripajanja tih dijelova Republike Hrvatske samoproglašenoj krajini.

Uvidjevši da više ne mogu politički ostvariti svoje ciljeve te da Jugoslavenska narodna armija više ne može ostavljati dojam neutralnosti, srpski su ekstremisti koordiniranim udarom u kolovozu 1991. godine otpočeli otvorenu oružanu pobunu na tom prostoru. U tom trenutku organizirani otpor pružili su jedino pripadnici Policijske uprave Bjelovar sa svojom pričuvom te su u razdoblju do prosinca 1991. godine uspjeli sačuvati to područje pod ingerencijom legalno izabranih vlasti Republike Hrvatske.

BORBENA DJELOVANJA¹¹

Područje Općine Pakrac

S obzirom na ukupno stanje odnosa nastalih provedenim referendumima srpskog pučanstva na području te općine pod rukovodstvom SDS te ciljeva koje si je SDS postavio u svezi s Pakracem, već 1990. godine, nakon provedenih višestranačkih izbora, na tom području odvijaju se događaji koji policiji nameću posebne vrste zadataka i način postupanja. To je vrijeme karakteristično, između ostalog, i po bombaškim napadima na imovinu građana hrvatske nacionalnosti te na sakralne objekte (kapelica sv. Josipa i crkva Uznesenja Bl. Djevice Marije).

Srbi predvođeni SDS-om, na temelju rezultata svojeg referenduma, sve više i glasnije traže svoju oblast. Radi toga SDS organizira prosvjedne skupove Srba s konačnim ciljem ugrožavanja stabilnosti na području općine i preuzimanja vlasti.

Dana 29. studenog 1990. godine u poslijepodnevnim satima pred zgradu policije dolazi veća skupina Srba, kod kojih se primjećuje naoružanje, sa zahtjevom da se istakne jugoslavenska zastava. Kada u tom ne uspijevaju, u večernjim satima pred zgradom općine spaljuju hrvatsku zastavu, koju su skinuli sa zgrade željezničke postaje Pakrac. Tijekom noći pucaju po zgradi Policijske postaje.

Od tog vremena pa sve do 22. veljače 1991. Srbi uznemiravaju ostalo pučanstvo.

Dana 22. veljače 1990. tadašnji zapovjednik Policijske postaje Pakrac bez znanja i odobrenja Policijske uprave mobilizira i naoružava pričuvni sastav isključivo srpske nacionalnosti, motivirajući to mogućim nemirima jer se u sljedećim danima očekivalo donošenje odluke Skupštine Općine Pakrac o pripajanju („prisajedinje-

¹¹ *Borbena djelovanja policije Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske 1990. – 1991.*, Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska, 21. IV. 1997.

nju“) Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajini i stavljanju Policijske postaje pod nadležstvo kninskoga Sekretarijata unutrašnjih poslova.

Tako formirana policijska postaja, u kojoj su bili Srbi u apsolutnoj većini, rezultirala je razoružavanjem policajaca ostalih nacionalnosti dana 1. ožujka 1991. Tada se iz policijske postaje odvozi prema Bučju i Šeovici sveukupno naoružanje i streljivo koje je bilo na zaduženju u postaji, a ostaje samo manja količina koju odmetnuti policajci nisu uspjeli pronaći ili se nalazila u privatnim stanovima.

Da bi se ta pobuna policajaca srpske nacionalnosti riješila, Policijska uprava upućuje dana 2. ožujka 1991. u Pakrac posebnu jedinicu policije iz Bjelovara, a istovremeno Ministarstvo unutarnjih poslova upućuje druge specijalne jedinice i Antiterorističku jedinicu *Lučko*. Te snage lišile su slobode dio pobunjenih policajaca¹², dok je drugi dio uspio pobjeći u šire područje oko Pakraca. Napomenut ćemo da je toga dana bila zapriječena cesta u šumi Krndija, što je jedinica iz Bjelovara uspješno savladala.

Nakon istaknutoga događaja spomenute jedinice očistile su dio terena oko Pakraca radi stvaranja povoljnijeg stanja sigurnosti, a grad je stavljen potpuno pod kontrolu hrvatske policije.

Ubrzo u Pakrac pristižu oklopno motorizirane snage Jugoslavenske narodne armije koje se raspoređuju u centru grada te ispred Vladikina dvora i zgrade općine, a dio ih kontrolira prilaze gradu. Te jedinice nisu borbeno djelovale.

Nedugo nakon pristizanja snaga Jugoslavenske narodne armije u gradu se okupio veći broj Srba, koji su s odobravanjem gledali na prisutnost vojske uz istovremeno negodovanje na prisutnost posebnih jedinica. Tijekom dana vodio se pregovor na najvišoj državnoj razini između predstavnika Republike Hrvatske, Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, Jugoslavenske narodne armije i lokalnih Srba na različitim mjestima, a negdje oko 18 sati Srbi su ponovno otvorili puščanu vatru prema zgradi policije i općine kao što su to učinili i prilikom dolaska specijalnih jedinica.

Pregovori koji su se vodili imali su za cilj vraćanje oružja otuđenog iz zgrade policije, a u pregovorima su Srbi zahtijevali momentalno povlačenje specijalnih jedinica policije. Uz aktivnost predstavnika Saveznog sekretarijata unutrašnjih poslova i nekih lokalnih političara iz Izvršnog vijeća, dio oružja je vraćen, a Specijalna jedinica policije Bjelovar povukla se 5. ožujka 1991. da bi se u temeljnim odorama vratila u Pakrac 6. ožujka 1991. te, nekoliko dana nakon što se situacija prividno smirila, potpuno napustila Pakrac.

Nakon događaja 1. ožujka 1991. Policijska postaja Pakrac više nije imala pričuvni sastav, a aktivni djelatnici srpske nacionalnosti masovno su odlazili na bolovanja te tražili umirovljenje. Svi pokušaji da se ti djelatnici vrate na posao nisu dali pozi-

¹² Izvještaj o zadacima i radnjama izvršenim u Pakracu od 2. do 5. 3. 1991., 8. III. 1991.

tivnih rezultata, pa je Policijska uprava Bjelovar, radi izvršavanja policijskih zadaća, upućivala u Pakrac na ispomoć djelatnike iz drugih policijskih postaja.

Razdoblje od tih događaja pa do početka otvorene agresije i napada na Pakrac dana 19. kolovoza 1991. obilježen je sve češćim noćnim bombaškim napadima i napadima na djelatnike policije, pa u tom vremenu smrtno stradavaju policajci Vlado Laučan i Branko Ćorak, uz više ranjenih.

Nekoliko dana prije napada na Pakrac uočeno je „nestajanje djece“ srpske nacionalnosti s ulica, što je bio znak da se nešto sprema. To je od djelatnika policije tražilo posebnu pozornost i oprez jer su do tog vremena redovito u policijsku postaju stizale informacije o „vikend napadima“, što je ustvari bio „vikend odlazak“ osoba srpske nacionalnosti na druga područja radi vježbe ili izvođenja određenih akcija.

Dana 19. kolovoza 1991. u 4,58 sati srbočetničke formacije započele su minobacački napad na grad Pakrac, posebno na prostor oko policijske postaje i drugih javnih objekata. U trenutku napada u Policijskoj postaji Pakrac nalazila su se ukupno 34 službenika te u blizini Postaje u pričuvi 60 – 70 službenika iz drugih policijskih postaja. Taj je napad različitih intenziteta trajao cijelo prijepodne, a srbočetničke snage upotrebljavale su minobacače s područja sela Šeovica, protuavionske mitraljeze s područja Japage, pješačko naoružanje s područja šume Kalvarija, te su pošle u pješački proboj prema Policijskoj postaji iz smjera Gavrinice. U svojim namjerama nisu uspjele.

Nakon što je Policijska uprava obaviještena o događajima, upućena je prema Pakracu Specijalna jedinica Bjelovar te Antiteroristička jedinica *Lučko* iz smjera Kutine. Zajednički su oformljeni punktovi obrane grada, koji su se nalazili u zgradi Policijske postaje, Doma zdravlja, Opće bolnice Pakrac, nove osnovne škole, dijela naselja Pakrac – jug, u zgradi Općinskog suda, Skupštine Općine, Dobrovoljnog vatrogasnog društva, konfekcije *Moderna*, poduzeća *Konstruktor* i stambenog objekta *Šreter*. Ti su punktovi imali zadaću odbiti svaki pokušaj pješačkog nastupanja srbočetnika u grad.

Posebna jedinica iz Bjelovara koja je dolazila iz smjera Daruvara u šumi zvanoj Krndija naišla je na barikadu, tako da je daljnje kretanje nastavila pješice, pri čemu je uhitila trojicu terorista koji su bili raspoređeni u bunkerima, dok ih je nekoliko uspjele pobjeći u šumu.

Dana 20. kolovoza 1991. u jutarnjim satima posebne jedinice započele su s čišćenjem okolice grada, i to brda *Kalvarija*, predjela Pakračkih Vinograda, sela Japage te predjela Gavrinica. Nakon tog „čišćenja“ snage koje su postavljene radi zadržavanja prostora pod utjecajem znatno jačih srbočetničkih snaga morale su se povući. Istog dana započeto je čišćenje i prema mjestu Kusonje i Kraguj koje je, zbog nadlijetanja zrakoplova Jugoslavenske narodne armije, moralo biti obustavljeno.

Dana 21. kolovoza 1991. Posebna jedinica Bjelovar prema zapovijedi se vraća u Bjelovar te tom prilikom ponovo mora svladavati barikade u šumi Krndija te na taj način otvara prolaz pripadnicima drugih jedinica za ulaz u Pakrac.

Kako se događaji na području Pakraca ne smiruju već eskalira napad na Pakrac, a potom i na Lipik i ostala naselja, što je posebno izraženo dolaskom dijela banjalučkog korpusa u područje Psunja, u Pakrac pristižu dragovoljci iz Bjelovara i Čazme. U jednoj akciji dana 8. rujna 1991. vod dragovoljaca iz Bjelovara upada u zasjedu u mjestu Kusionje, zbog čega se u Pakrac upućuje Posebna jedinica policije Bjelovar i dio Posebne jedinice iz Kutine. Pokušaji da se taj vod izvuče iz zasjede nisu uspjeli jer su srbočetničke snage na tom prostoru imale koncentriran velik broj težeg naoružanja, čime su onemogućili pokušaj. U tim akcijama Posebna jedinica Bjelovar i Kutina imale su po jednog ranjenog.

Srbočetničke snage, potpomognute dijelovima banjalučkog korpusa, sve su žestice napadale grad Pakrac, Lipik te ostala naselja s hrvatskim pučanstvom, zbog čega je mnogo stanovnika izbjeglo prema zapadu, a zbog opasnosti za osoblje i pacijente Opće bolnice Pakrac, izvršena je i njihova evakuacija. Nakon evakuacije područje gradova Pakraca i Lipika te dijela naselja s hrvatskim pučanstvom, ostalo je u okruženju srbočetničkih snaga, koje su barikadama i drugim aktivnostima onemogućavale komuniciranje prema Bjelovaru, Kutini i Novskoj.

Zbog pogoršanoga sigurnosnog stanja, 23. rujna 1991. upućena je Specijalna jedinica policije Bjelovar ponovo na pakračko područje radi otvaranja prometnice Lipik – Kutina. Prolaskom kroz selo Kukunjevac, koje je više od 80% bilo nastanjeno srpskim stanovništvom, Specijalna jedinica imala je više borbenih djelovanja, koja je uspješno okončala. Nakon uspješno izvršene zadaće, Jedinica je uklonila barikadu na prometnici u šumi Krndija te nastavila kretanje u smjeru Daruvara.

Dana 28. rujna 1991. jedan vod Posebne jedinice prepratio je haubice do sela Prekopakre da se može pružiti topnička podrška snagama u Pakracu. Prilikom kretanja kolona je u mjestu Gaj napadnuta topničkim projektilima iz smjera sela Bujavica, ali je pretrpjela samo oštećenja na vozilima. Prema njima tog su dana djelovali i borbeni neprijateljski zrakoplovi, ali bez uspjeha.

Od početka napada srbočetničkih snaga na Pakrac Policijska uprava Bjelovar pružala je ispomoć u djelatnicima i materijalno-tehničkim sredstvima. Od 23. kolovoza 1991. do 23. rujna 1991. na području Pakraca ispomoć je pružala i jedna jedinica policije Obrazovnog centra iz Zagreba. Uz navedene, ispomoć su pružali i dragovoljci s područja Policijske uprave Bjelovar i drugih policijskih uprava. U to vrijeme na području Pakraca razmijenjeno je pet otetih građana hrvatske nacionalnosti.

Kako se situacija na području Pakraca nije smirivala, a Srbi koji su nastanjeni u selima oko Pakraca nisu odustajali od svojih namjera i blokiranja prolaza prema gradu, dana 5. listopada 1991. Policijska uprava Bjelovar upućuje Posebnu jedinicu

da deblokira grad. U selu Gornja Obrijež Posebna jedinica u oružanom sukobu s četnicima uništava barikade na prometnici, u čemu joj pružaju potporu dva tenka M 55. U popodnevnim satima u borbu je uvedena postrojba kojom je zapovijedao Tomislav Merčep, te su uz potporu tenkova razbijene četničke linije i blokada na sjeverozapadnom dijelu od Pakraca, četnici su se povukli u smjeru Dereze i Kuku-njevca, uspješno je izvršena deblokada Pakraca, uvedene su pričuvne snage policije u grad, ojačane su obrambene linije, a četnici su potisnuti.

Nakon opisane akcije pristup Pakracu iz smjera Daruvara i sa sjeverozapada bio je nešto lakši. Smjene djelatnika na ispomoći i nadalje dolaze iz Policijske uprave Bjelovar kao i ukupna logistička podrška. Postupno se u oružane sukobe uključuju jedinice Hrvatske vojske, osobito s težim naoružanjem, što donekle olakšava izvršenje zadaća policijskih postrojbi koje i dalje drže sve obrambene točke u Pakracu. Srbočetničke snage, uvidjevši da su manje uspješne na području Pakraca, poduzimaju sve jače aktivnosti prema području Lipika, zbog čega se snage Hrvatske vojske i policije prestrojavaju sa svojim djelovanjem više na to područje.

U vrijeme vođenja tih aktivnosti bilo je potrebno neutralizirati pojedine objekte na području Pakraca i Lipika kako bi se umanjila snaga srbočetnika. U tome je veliku ulogu imala topničko-raketna grupa Policijske postaje Daruvar djelujući svojim oružjem po neprijateljskim ciljevima.

Kada su se krajem prosinca 1991. godine pod naletom jedinica Hrvatske vojske srbočetnici povlačili prema jugu te nakon potpisivanja primirja 3. siječnja 1992. u Sarajevu, policija postupno dio punktova predaje pripadnicima Hrvatske vojske (samostalnim bataljunima). Međutim najteže punktove policija zadržava i dalje. Nakon 3. siječnja 1992., Odlukom načelnika Policijske uprave, pripadnici policije i Posebne jedinice policije sudjeluju u radu Komisije za razmjenu zarobljenika.

Pregovori o razmjeni i razmjena zarobljenika obavljaju se pod nadzorom UN-ovih promatrača. Od ožujka 1992. godine na područje Pakraca dolaze UN-ove snage i uspostavljaju tzv. UN-ovu zonu odgovornosti UNPA sektora Zapad. Od tada se policijske snage postupno vraćaju temeljnim poslovima, u čemu ih nadziru pripadnici UNCIVPOL-a. (slika 3).

Područje Općine Grubišno Polje

Područje te općine, prema planu „velike Srbije“, trebalo je biti sastavni dio Srpske Autonomne Oblasti Krajine, o čemu se od 19. kolovoza do 2. rujna 1990. provodio referendum. Nakon tog referenduma i na tom je području srpsko stanovništvo počelo s provokacijama usmjerenim na destabilizaciju legalno izabrane vlasti u RH (propucavanje kuća Hrvata, skidanje i otuđivanje hrvatskih zastava s javnih mje-

sta, bombaški napadi, barikade, mitinzi). Centar aktivnosti bila je Velika Peratovica, gdje je formiran tzv. „bilogorski odred“.

U odnosu na takvo stanje i događanja pretkraj 1990. godine Postaja mobilizira dio pričuvnog sastava, što zajedno s aktivnim djelatnicima čini jedinu organiziranu snagu predviđenu za obranu od srpske agresije.

Radi boljeg pokrivanja područja, 18. prosinca 1991. oformljena je Policijska ispostava u Velikom Grđevcu kao dio policijske postaje koji je izloženiji u odnosu na prostor naseljen Srbima. U to vrijeme djelatnici srpske nacionalnosti napuštaju službu.

Budući da je ocijenjeno da raspoložive snage policije neće biti dovoljne jer je situacija sve složenija, početkom kolovoza 1991. godine obavljena je dodatna mobilizacija pričuvnog sastava, a da bi se mogle obavljati sve zadaće, u postaju su u ispomoć upućivani djelatnici iz drugih postaja Policijske uprave Bjelovar. Iako je postaja brojčano bila zadovoljavajuće popunjena, problem je bio nedostatak oružja i streljiva. Tijekom rujna 1991. godine iz tadašnjeg sastava policije, sukladno Zakonu o unutrašnjim poslovima, dio djelatnika organiziran je u Zbor narodne garde.

Aktivnost srbočetničkih skupina na području Općine Grubišno Polje započeta je 11. kolovoza 1991. s otmicom civila u selima Bilogore i putnika na magistralnoj cesti Virovitica – Grubišno Polje. Nakon toga srbočetničke formacije, posebno s područja

Slika 3. Predsjednik Argentine Carlos Menem u obilasku UN-ova argentinskog bataljuna u Pakracu

Velike Peratovice i Gakova, djeluju u Grubišnom Polju i drugim naseljima iz minobacača i drugih težih oružja.

Nakon tih događaja na području Grubišnoga Polja policija organizira obranu uspostavljanjem policijskih punktova u mjestima:

- Grubišno Polje – izlaz prema Virovitici,
- Grubišno Polje – izlaz prema Velikoj Barni,
- Grubišno Polje – Ulica J. Klovića,
- Veliki Zdenci – raskrižje,
- Ivanovo Selo – raskrižje Treglava – Rastovac,
- Donja Rašenica – raskrižje Gornja Rašenica,
- Veliki Grđevac – raskrižje Gornja Kovačica – Velika Barna.

Osim toga formiran je jedan minobacački te jedan interventni odjel.

Dana 15. kolovoza 1991. izvršen je opći napad na Grubišno Polje. Osim branitelja policajaca u Grubišno Polje upućen je jedan vod Posebne jedinice policije sa zadatkom da ovlada policijskim punktom na izlazu prema Virovitici. Zbog snažne srbočetničke paljbe, svi su se morali povući.

Dana 16. kolovoza 1991. dio Jedinice posebne namjene upućen je u mjesto Gornja Kovačica radi osiguranja evakuacije stanovništva. Odmah nakon njihova ulaska u selo srbočetničke su snage otvorile paljbu iz pješačkog naoružanja, ali je zadaća izvršena bez gubitaka.

Jedan vod Posebne jedinice policije upućen je 26. kolovoza 1991. na područje Grubišnoga Polja radi osiguranja evakuacije pučanstva iz Gornje Rašenice. Tom su ga prilikom napali teroristi, a zadaća je izvršena uz ranjavanje jednog pripadnika voda.

U nadolazećem razdoblju srbočetničke snage gotovo svakodnevno oružano djeluju na području Grubišnoga Polja i drugih mjesta potpomognute i neprijateljskim zrakoplovima. Budući da je padom vojarne *Polom* u Daruvaru ta postaja dobila nešto težeg naoružanja, odgovarala je topničkom vatrom po neprijateljskim položajima.

Iz stanja i odnosa snaga na području te postaje vidljivo je da je šire područje Općine Grubišno Polje tri mjeseca bilo izolirano i pod privremenom okupacijom. Sukladno zapovijedi, 31. listopada 1991. započeta je združena vojno-redarstvena akcija oslobađanja tog prostora. U akciji su sudjelovali svi pripadnici policije Policijske postaje Grubišno Polje, pripadnici Specijalne jedinice policije Bjelovar, pripadnici Zbora narodne garde i dragovoljci. Tijekom četiri dana potpuno je oslobođeno cijelo privremeno zauzeto područje, a nakon uspješno provedene akcije pripadnici Policijske postaje Grubišno Polje i Specijalne jedinice policije Bjelovar poduzimali su daljnje čišćenje i pretres navedenog terena.

Nakon uspješno provedene akcije dio policijskih snaga te policijske postaje sudjeluje u borbenim djelovanjima na području Policijske postaje Daruvar sa zapadne

i sjeverozapadne strane. U tim aktivnostima zajedno s pripadnicima Hrvatske vojske i Zbora narodne garde oslobađaju na području Policijske postaje Daruvar sela Veliki i Mali Miletinac, Bastajske Brđane, Koreničane, Bastaje i Đulovac.

Kada u siječnju 1992. godine na područje nadležnosti te postaje dolaze UN-ovi promatrači, a u ožujku UN-ove snage uspostavljaju zaštićenu zonu UNPA sektora Zapad, službenici policije počinju obnašati mirnodopske zadaće i dalje budno prateći stanje i zbivanja na tome području.

Područje Općine Daruvar

Iako se i na području Policijske postaje Daruvar od 1990. godine osjećala određena aktivnost stanovnika srpske nacionalnosti, prve otvorene napade na pripadnike policije, a time i prve oružane napade, daruvarska policijska postaja zabilježila je 19. srpnja 1991. u šumi *Purnica* (između Sirača i Voćina), gdje su dva djelatnika smrtno stradala, a 5 ih je teško ranjeno, svi pripadnici Specijalne jedinice policije Bjelovar. Sljedećeg dana, 20. srpnja 1991. u 22,55 sati u Daruvaru, u Ulici Petra Svačića ispred kbr. 1, Predrag Savković, srpski terorist, iz neposredne blizine počinio je ubojstvo pripadnikā policijske patrole. Tom prilikom poginula su 3 policajca. Nakon tih događaja, na području Daruvara uočena je pojačana aktivnost naoružanih pripadnika SDS-a s četničkim amblemima koji su zaustavljali i maltretirali ostale građane.

Takvo stanje kulminira napadom na Policijsku postaju Daruvar 19. kolovoza 1991. oko 3,00 sati, a izvelo ga je 18 odmetnutih policajaca srpske nacionalnosti nakon što su, odlazeći iz postaje, odnijeli sa sobom dugo i kratko naoružanje, ručne UKW radiouređaje te dva vozila s ugrađenim UKW uređajima. Spomenuti se pridružuju naoružanim srpskim ekstremistima koji se nalaze kod željezničke stanice u Daruvaru, odakle kreću u neuspjeli napad na zgradu policije i općine te se povlače prema Papuku. Odmetnuti policajci tada zarobljavaju petoricu policajaca, od kojih je jedan pušten.

Nakon tog neuspjelog napada na policijsku postaju javljaju se dragovoljci građani koji se primaju u pričuvni sastav policije i naoružavaju u okviru mogućnosti.

Dana 20. kolovoza 1991. Policijska uprava Bjelovar šalje u ispomoć 40 policajaca, pa se na temelju prosudbe situacije prelazi na ratne aktivnosti radi obrane. Tako se ustrojava 15 obrambenih punktova na kojima se nalaze isključivo djelatnici policije i pričuvne policije. Nakon što su uspostavljeni novi punktovi, Zapovjedništvo Policijske postaje s civilnim strukturama radi na stvaranju Odbora narodne zaštite po svim mjestima Općine Daruvar, te se na pojedinim dijelovima formiraju mješovite grupe pripadnika Odreda narodne zaštite i policije.

Nakon tako organizirane obrane grada Daruvara uslijedila je 1. rujna 1991. prva borbena akcija u kojoj su sudjelovali djelatnici policije i 2 voda Specijalne jedinice

policije iz Bjelovara. Tog dana oko 5,00 sati veća grupa terorista napala je policijski punkt u mjestu Doljani te ga stavila u okruženje. Nakon što su teroristi odbijeni, a ranjeni i poginuli odvezeni, jedinica se morala povući jer je iz vojarne *Polom* u Doljanima krenulo nekoliko vojnih transporterata.

Akcijom započetom 16. rujna 1991. u kojoj su sudjelovali policajci Policijske postaje Daruvar, pripadnici Specijalne jedinice policije Bjelovar i Kutina te pripadnici Odreda narodne zaštite Doljani, oslobođena je 17. rujna 1991. vojarina *Polom* u Doljanima. Tom akcijom policijske snage zarobile su velik broj materijalno-tehničkih sredstava svih kalibara, raznu vojnu opremu, što je sve podijeljeno drugim jedinicama i upotrijebljeno na području RH.

Nakon te akcije pri Policijskoj postaji Daruvar ustrojava se mješovita topničko-raketna grupa koju čine 3 topnička odjeljenja, 3 minobacačka odjeljenja, 1 borbena oklopno vozilo trocjevac i 2 borbena oklopna vozila s lanserima te se ustrojava i protuzračna obrana. Mješovita topničko-raketna grupa, uz djelovanje na području Daruvara, pruža topničku vatru i po ciljevima na području Općine Pakrac.

Dana 21. rujna 1991., kada su srbočetničke snage napale Ivanovo Selo (područje Općine Grubišno Polje), mješovita topničko-raketna grupa pružala je vatrenu podršku tako da je uz njezino djelovanje to područje oslobođeno. Interventna jedinica Policijske postaje Daruvar, nakon što je zauzimanjem vojarne *Polom* opremljena određenim materijalno-tehničkim sredstvima, aktivno sudjeluje u oslobađanju mjesta Batinjani, Dobra Kuća, Vukovje, Bijela, Borki i Donji Grahovljani, a posebno je bitna akcija koju je vodila 9. prosinca 1991., kada je probijena utvrđena linija četničke obrane na šumskom području Vranjevina.

Usporedno s oslobađanjem privremeno okupiranih dijelova Općine Daruvar tijekom prosinca 1991. godine, a radi izvršavanja i policijskih zadaća, na području općine ustrojavaju se policijske ispostave Sirač i Đulovac koje uspostavljaju istaknute punktove prema crti razgraničenja s tada još privremeno okupiranim područjem Općine Pakrac radi sprečavanja prodora diverzantsko-terorističkih grupa i njihova djelovanja na području Općine Daruvar.

Nakon potpisivanja primirja 3. siječnja 1992. i dolaska međunarodnih promatrača, a kasnije vojne komponente i uspostave zone UNPA sektora Zapad, djelatnici daruvarske policijske postaje i dalje drže određene punktove, ali postupno prelaze na izvršenje mirnodopskih zadaća.

Ostala borbena djelovanja Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske

U novonastaloj situaciji Ministarstvo unutarnjih poslova, ocjenjujući vjerojatnost daljnje eskalacije, prilazi utemeljenju posebnih jedinica – interventnih vodova policije. Sukladno rečenom, i na području Policijske uprave Bjelovar po postajama

se osnivaju interventni vodovi u ljeto 1991. godine. Ti vodovi sudjeluju u izvršenju pojedinih zadataka borbenog karaktera, a posebno su angažirani u zauzimanju i oslobađanju vojarni na tadašnjem području Policijske uprave, i to u Virovitici, Koprivnici, Križevcima i Bjelovaru, te granične karaule Ferdinandovac. U zauzimanju i oslobađanju tih objekata djeluju zajedno s pripadnicima Zbora narodne garde.

Borbena djelovanja na ostalim područjima Republike Hrvatske

Uz zadatke na području Policijske uprave Bjelovar, djelatnici te policijske uprave aktivno sudjeluju u ratnim zbivanjima i na području drugih policijskih uprava.

Prema zapovijedima iz Ministarstva unutarnjih poslova, upućuju se postrojbe već od kraja lipnja na područje Policijske uprave Sisak (Hrvatska Kostajnica, Hrvatska Dubica, Glina) te Policijske uprave Kutina (Okučani, Novska).

U izvršavanju zadataka na navedenim područjima sudjelovalo je oko 100 djelatnika u jednoj smjeni, a smjene su se obavljale svakih 15 dana.

Izuzetan doprinos u oslobađanju okupiranog područja Velike Pisanice, Grubišnog Polja, Daruvara, Pakraca i Lipika dali su pripadnici djelatnog i pričuvnog sastava iz svih policijskih postaja Policijske uprave Bjelovar. Policijski službenici dali su osobit doprinos u osloboditeljskim vojno-redarstvenim operacijama *Otkos-10*, *Bljesak* i *Oluja*.

U izuzetno teškim ratnim okolnostima policija je zajedno s ostalim braniteljima uspjela obraniti gradove Grubišno Polje, Daruvar i Pakrac. Tom je prilikom živote za slobodu Hrvatske položilo 30 aktivnih pripadnika policije i 31 pričuvni policajac, dok se kao nestali vode 3 aktivna i 3 pričuvna policajca.¹³

Radi sudjelovanja i doprinosa policije u Domovinskom ratu, predsjednik RH odlikovao je sljedeće policijske službenike:¹⁴

Redom kneza Domagoja s ogrlicom – 19 djelatnih i 3 pričuvna policijska službenika

Redom bana Jelačića – 2 policijska službenika

Redom Nikole Šubića Zrinskog – 25 djelatnih i 1 pričuvnog policijskog službenika

Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana – 29 djelatnih i 25 pričuvnih policijskih službenika

Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana s posebnim pleterom – u Domovinskom ratu nestala – 3 djelatna i 2 pričuvna policijska službenika

Redom hrvatskog križa – 21 djelatnog i 19 pričuvnih policijskih službenika

Redom hrvatskog trolista – 129 djelatnih i 17 pričuvnih policijskih službenika

Redom hrvatskog pletera – 10 djelatnih i 3 pričuvna policijska službenika

¹³ Službena evidencija Odjela za pravne poslove i ljudske potencijale Policijske uprave.

¹⁴ Službena evidencija Odjela za pravne poslove i ljudske potencijale Policijske uprave.

Spomenicom Domovinskog rata – 1.065 djelatnih i 660 pričuvnih policijskih službenika
Spomenicom Domovinske zahvalnosti za časnu i uzornu službu odlikovani su policijski službenici koji su aktivno sudjelovali u Domovinskom ratu i izvršavanju policijskih zadaća

Medaljama *Bljesak* i *Oluja* odlikovani su svi sudionici vojno-redarstvenih operacija *Bljesak* i *Oluja* djelatnog i pričuvnog sastava policije i specijalne policije.

Osnivanje i ustroj Specijalne jedinice policije¹⁵

Zbog u većoj mjeri narušenog javnog reda i mira na područjima Republike Hrvatske nastanjenim pretežno srpskim stanovništvom koje je prijetilo otvorenom pobunom Srba u Hrvatskoj, ministar unutarnjih poslova donio je odluku o ustrojanju nove organizacijske jedinice – posebne jedinice policije – u svakoj policijskoj upravi.

Sukladno navedenom, 23. veljače 1991. u Bjelovaru je utemeljena Posebna jedinica policije (PJP). Namjena, organizacija, opremanje i osposobljavanje pripadnika Posebne jedinice policije određeni su 5. ožujka 1991. posebnom „Uputom“ ministra unutarnjih poslova. Zadatak posebnih jedinica policije jest obavljanje određenih poslova javne sigurnosti utvrđenih Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu, izravno sudjelovanje u održavanju i uspostavljanju narušenog javnog reda i mira u većem opsegu te poduzimanje mjera i pružanje pomoći u slučaju opće opasnosti prouzrokovane elementarnim nepogodama i epidemijama (slika 4).

Naredbom ministra unutarnjih poslova Ivana Vekića od 15. studenog 1991. Posebne jedinice policije preustrojene su u Specijalne jedinice policije na dotadašnjim kadrovskim i materijalno-tehničkim osnovama Posebnih jedinica policije.

Specijalna jedinica policije (SJP) *Omega* sastavlja se i popunjava od psihofizički najsposobnijih policijskih službenika iz Policijskih postaja Bjelovar, Koprivnica, Virovitica, Đurđevac, Križevci, Čazma, Daruvar, Grubišno Polje i Pakrac. Organizaciju, selekciju i ustroj jedinice provode pomoćnik načelnika Policijske uprave Mirko Kirin i Hamdija Mašinović, koji je imenovan zapovjednikom jedinice – satnije. Zbog specifične situacije na području grada Bjelovara, jedinica je dislocirana na područje mjesta Mala Pisanica u Nastavni centar *Kukavica*, gdje provodi vojno-policijsku obuku.

Zbog složenog sigurnosnog stanja u Republici Hrvatskoj, ustrojjava se i druga satnija jedinice pod zapovjedništvom Josipa Trogrlića. Za zapovjednika Posebne jedinice policije imenuje se Miralem Alečković, a za pomoćnike Hamdija Mašinović,

¹⁵ *Borbeni put Specijalne policije PU Bjelovarsko-bilogorske 1991. – 1995.*, Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska, 11. V. 1998.

Slika 4. Posebna jedinica Policije – obuka u nastavnom centru *Kukavica*

Josip Trogrlić i Damir Lauš. Od 1. rujna 1991. zapovjednikom jedinice imenuje se Hamdija Mašinović, koji zapovijeda jedinicom do 2001. godine, kada se zbog preustroja ta specijalna jedinica gasi i ustrojava Interventna jedinica policije. Tijekom Domovinskog rata pomoćnici zapovjednika jedinice, u pojedinim razdobljima, bili su Josip Trogrlić, Damir Lauš, Zdenko Radić, Zoran Maras, Žarko Čanađija i Božidar Dumenčić.

Krajem 1991. godine ustrojen je Odjel specijalne policije u Ministarstvu unutar-njih poslova Republike Hrvatske – kasnije Sektor – kao zasebno zapovjedno tijelo Specijalne policije koje je izdavalo zapovijedi za angažiranje svih specijalnih jedinica u Republici Hrvatskoj.

VAŽNIJE BORBENE AKTIVNOSTI SPECIJALNE JEDINICE POLICIJE OMEGA

Pakrac, 2. ožujka 1991.

Prvi oružani sukob hrvatske policije i pobunjenih Srba dogodio se 2. ožujka 1991. u Pakracu. Intervenciji je uzročno prethodila sjednica Skupštine Općine Pakrac održana 22. veljače 1991. na kojoj je donesena nelegalna odluka dijela odbor-

nika o pridruživanju te općine tzv. Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajini. Tadašnji zapovjednik Policijske postaje Jovo Vezmar nelegalno je u rezervni sastav policije mobilizirao isključivo pripadnike srpske nacionalnosti koji su uz pomoć lokalnih srpskih ekstremista razoružali mlade hrvatske redarstvenike te odbili izvršavati zapovijedi Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske. Odlukom ministra unutarnjih poslova uslijedila je intervencija hrvatske policije – Posebne jedinice policije *Omega*, Antiterorističke jedinice *Lučko* i posebnih jedinica policije iz Zagreba – Rakitje, Tuškanac, Kumrovec, koji su u jutarnjim satima ušli u Pakrac te ubrzo stavili pod nadzor Policijsku postaju Pakrac. Odmetnuti policajci i srpski ekstremisti otvorili su jaku paljbu iz streljačkog naoružanja s okolnih zgrada i brda Kalvarije po pripadnicima hrvatske policije. U grad je ubrzo stigla oklopno-mehanizirana jedinica Jugoslavenske narodne armije čiji su se pripadnici rasporedili u centru grada ispred općine i Vladikina dvora. Koordiniranim borbenim djelovanjem skupne snage Specijalne policije potisnule su ekstremiste, te stavile grad pod kontrolu hrvatske policije. Tijekom dana, radi smirivanja situacije, u Pakrac je stigao potpredsjednik Predsjedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije Stjepan Mesić, koji se, zajedno s predstavnicima Vlade i Ministarstva unutarnjih poslova, sastao s Petrom Gračaninom, saveznim sekretarom za unutrašnje poslove, te generalima Jugoslavenske narodne armije.

Sljedećih dana vraćeno je otuđeno naoružanje iz policijske postaje, vraćeni su policajci srpske nacionalnosti u postaju te se nastavilo obavljati redovni policijski posao, nakon čega se stanje na području Pakraca prividno smirilo. Tijekom intervencije u Pakracu ranjeno je nekoliko pripadnika hrvatske policije.

Glina, 15. srpnja 1991.

Na temelju zapovijedi načelnika Policijske uprave, Prva satnija Posebne jedinice policije pod zapovjedništvom Mirka Kirina upućena je u Glinu, gdje je obavila smjenu policijskih službenika (oko 100 ljudi) Policijske uprave Bjelovar koji su bili na ispomoći poslavši ih u Policijsku upravu Sisak na području Gline. Djelatnici jedinice bili su raspoređeni u mjestima Jukinac i Prekopa te u zgradi policijske postaje. Dana 26. srpnja izveden je minobacački napad na položaje policije, a nakon toga tenkovskim topničkim projektilima gađani su objekti u mjestu Jukinac i Prekopa te objekt policijske postaje. Nakon cjelodnevne borbe i pružanja otpora znatno nadmoćnijem neprijatelju jedinica se povukla u smjeru Gornjeg Viduševca, a zatim u smjeru Siska. Tijekom borbenih djelovanja teže je i lakše ranjeno nekoliko pripadnika policije.

U razdoblju 30. srpnja 1991. – 13. kolovoza 1991. druga satnija pod zapovjedništvom Miralema Alečkovića obavljala je borbene aktivnosti na području Gline te u mjestima Prekopa i Gornji Viduševac u koordinaciji s drugim policijskim snagama i Zborom narodne garde (ZNG) Sisak.

Sirač, 19. srpnja 1991.

Na području mjesta Sirač druga satnija Posebne jedinice policije pod zapovjedništvom Miralema Alečković obavljala je opservaciju šumskog dijela. Tom je prilikom jedna desetina s kombi vozilom nedaleko od manastira Pakra, u predjelu Purnica, upala u terorističku zasjedu. Teroristi su otvorili jaku paljbu iz teških strojnica, uslijed čega je kombi skrenuo s kolnika i sletio u rječicu Purnicu te se preokrenuo. Tijekom oružanih sukoba smrtno su stradali Ivica Filković i Željko Cindrić, dok je šest specijalaca teže ranjeno.

Grubišno Polje, 10. – 19. kolovoza 1991.

U kolovozu 1991. godine srpski teroristi postavljaju barikade na prometnici Grubišno Polje – Virovitica, zbog čega je na područje Grubišnog Polja upućen jedan vod pripadnika Posebne jedinice policije pod zapovjedništvom Joze Trogrlića, koji su u koordinaciji s pripadnicima temeljne policije i Zbora narodne garde a ustrojili nekoliko kontrolno-blokadnih punktova kako bi spriječili napredovanje srpskih terorista prema gradu.

Pakrac, 19. kolovoza 1991.

Dana 19. kolovoza oko 14 sati jedinica koju je činilo oko 100 djelatnika i oko 60 djelatnika pričuvnog sastava upućena je na pakračko ratište, gdje je od jutarnjih sati započeo jak kombinirani pješačko-topnički napad srbočetničkih formacija. Došavši u mjesto Omanovac, jedinica je, raspoređena u dvije skupine, pješice krenula prema Pakracu kroz šumski predio u smjeru Novog Majura i Gornje Obriježi. Prometnica Daruvar – Pakrac u mjestu Omanovac bila je zapriječena porušenim stablima te su je branili srpski teroristi. Oko 19,30 sati jedinica je stigla u Prekopakru, gdje se spojila s pripadnicima Antiterorističke jedinice *Lučko*, te pod okriljem noći ušla u grad kod bolnice, općine, željezničke stanice, Vladikina dvora i policijske postaje.

Dana 20. kolovoza koordiniranim djelovanjem skupnih snaga specijalne policije neprijatelj je potisnut, uspostavljena je čvrsta crta obrane na više blokadnih punktova, nakon čega su uslijedili svakodnevni minobacački, topnički i drugi napadi na crte obrane, s povremenim pješačkim napadima srbočetnika, koje su branitelji Pakraca uspješno odbijali.

Do kraja 1991. godine, do oslobođenja šireg područja pakračkog ratišta, jedinica je kontinuirano izvršavala borbene zadaće u koordinaciji s pripadnicima temeljne i pričuvne policije te Zbora narodne garde i Hrvatske vojske.

Daruvar, 1. – 17. rujna 1991.

Dana 1. rujna 1991. na obrambene linije grada Daruvara izvršen je jak srbočetnički napad, zbog čega su upućena dva voda pripadnika specijalne jedinice koja su

borbeno djelovala na području mjesta Doljani, gdje su srpski teroristi minirali cestu i onemogućili prolaz borbenog oklopnog vozila. Nakon uspješnog proboja u Doljane srpski teroristi počeli su bježati, ali su tijekom povlačenja pucali iz streljačkog naoružanja po zarobljenicima koji su bili vezani. U popodnevnim satima na području Donjeg Daruvara srbočetnici su izvršili napad iz smjera Batinjana i tom je prilikom uslijed eksplozije minobacačke granate smrtno stradao policajac Tihomir Vrdoljak.

OSLOBAĐANJE VOJARNI

Doljani, 16. rujna 1991.

Dana 16. rujna 1991. pripadnici policije iz Kutine, Garešnice i Zbora narodne garde Daruvar krenuli su u akciju oslobađanja vojarne *Polom* u Doljanima. Zbog složenosti situacije i nadmoći neprijatelja, na područje Daruvara upućena je Specijalna jedinica policije koja je, raspoređena u tri borbene skupine, otpočela borbena djelovanja koja su trajala do večernjih sati. U večernjim satima jedinica je na temelju zapovijedi povučena u NC *Kukavica*, da bi se 17. rujna u jutarnjim satima ponovno vratila u prostor vojarne, koju su tijekom noći pripadnici Jugoslavenske narodne armije i teroristi napustili.

Bjelovar, 29. rujna 1991.

U jutarnjim satima u Bjelovaru je započela borbena aktivnost deblokade vojarne tijekom koje su pripadnici Jugoslavenske narodne armije jakim topničkom tenkovskom paljbom onemogućavali pripadnike Zbora narodne garde i drugih postrojbi te su započeli s uništavanjem okolnih objekata oko vojarne. Nakon eksplozije skladišta na području Barutane, na temelju zapovijedi, Jedinica je upućena u grad – prostor vojarne Bilogora, gdje je tijekom dana zajedno s ostalim postrojbama ovladala vojaranom te zarobila pripadnike Jugoslavenske narodne armije i druge Armijine pomagače koji su zatečeni u vojarni.

Otkos - 10, 31. listopada 1991.

Na temelju zapovijedi za borbena djelovanja skupnih snaga Zbora narodne garde i Policijske uprave Bjelovar, dana 31. listopada 1991. započelo je oslobađanje šireg područja Općine Grubišno Polje. U koordiniranim borbenim djelovanjima s drugim pripadnicima Zbora narodne garde i Hrvatske vojske jedinica je u oružanom sukobu s jakim srbočetničkim formacijama do 3. studenoga 1991. oslobodila područje Male Pisanice, Buban, Zrinska, Mali Grđevac i Velika Barna (slika 5). Tijekom vojno-redarstvene operacije *Otkos-10* sudjelovalo je oko 150 specijalaca, a u operaciji su ranjena tri pripadnika jedinice.

Slika 5. Mala Pisanica – priprema minobacačke bitnice za bojno djelovanje

Slavonski Brod, 7. svibnja 1992. – 20. srpnja 1992.

Zbog složene sigurnosne situacije na području Slavonskog Broda, sukladno zapovijedi načelnika Odjela Specijalne policije, jedinica je poslana u ispomoc braniteljima Policijske uprave Slavonski Brod, gdje je bila raspoređena u mjestima Podvinje, Bukovje, Groblje i pokraj mosta na rijeci Savi (slika 6).

Vojno-redarstvena operacija *Maslenica* 22. siječnja 1993. – 8. veljače 1993.

Na temelju zapovijedi načelnika Odjela Specijalne policije, jedinica je sudjelovala u borbenim aktivnostima na području Velebita na potezu Starigrad Paklenica – Kneževići – Malo Libinje – Veliko Libinje – Bukva – Ruja – Mali Alan. U koordiniranim borbenim djelovanjima sa skupnim snagama specijalne policije jedinica je bila raspoređena u specifičnim uvjetima (hladnoća, snijeg, bura) na području Ruje, duž prometnice Sveti Rok – Obrovac, radi sprečavanja proboja srbočetničkih formacija prema Jadranskoj magistrali.

Vojno-redarstvena operacija *Medački džep* 11. rujna 1993. – 17. rujna 1993.

Na temelju zapovijedi načelnika Odjela Specijalne policije, jedinica je bila angažirana na izvršenju borbenih aktivnosti na širem području Gospića. U koordini-

Slika 6. Baza Specijalne jedinice pred polazak u Slavonski Brod

ranim borbenim aktivnostima sa skupnim snagama specijalne policije, jedinica je borbeno djelovala na području mjesta Drljići.

Zločin u Batinjskoj Rijeci kod Daruvara – Operativna akcija *Kocka 12. svibnja 1994.*

Dana 12. svibnja 1994. u mjestu Batinjska Rijeka srpski teroristi počinili su zločin nad civilnim pučanstvom ubivši tom prilikom 5 mještana. Jedinica je u koordiniranim aktivnostima sa skupnim snagama specijalne, kriminalističke i temeljne policije provodila opsežne potražno-izvidničke aktivnosti na širem području mjesta događaja radi pronalaženja terorista. Zbog blizine privremeno okupiranog teritorija i uz pomoć domaćih pomagača, teroristi su se uspjeli udaljiti na područje Pakraca.

Vojno-redarstvena operacija *Bljesak 30. travnja 1995. – 4. svibnja 1995.* (slika 7)

Na temelju zapovijedi Sektora specijalne policije dana 30. travnja 1995., Jedinica je (oko 180 pripadnika djelatnog i pričuvnog sastava) u koordiniranoj operaciji skupnih snaga Specijalne policije i Hrvatske vojske, izvršavala borbene zadatke na potezu Donje Kričke – Gornje Kričke – Gornji Kovačevac – Rajčići – Trnakovac – Donji Rogolji. Nakon što je ušla u mjesto Trnakovac i stavila pod kontrolu prometnicu Pakrac – Okučani, sukladno zapovijedi Stožera akcije, jedinica je u koordinaciji sa skupnim snagama

Slika 7. Rogolji – aktivnosti nakon završetka Vojno-redarstvene operacije *Bljesak*

ma dana 3. i 4. svibnja 1995. godine sudjelovala u potiskivanju terorističkih skupina na području Ivanovca preko Hajdučke Kose, Plandišta do Omanovca.

Vojno-redarstvena operacija *Oluja* 30. srpnja 1995. – 8. kolovoza 1995.

Na temelju zapovijedi Sektora specijalne policije, Jedinica je (oko 220 pripadnika djelatnog i pričuvnog sastava) upućena na područje Velebita, u Starigrad, gdje se pripremila za provedbu vojno-redarstvene operacije *Oluja* (slika 8).

U koordinaciji sa skupnim snagama specijalne policije Jedinica je 4. kolovoza krenula na izvršenje borbenih aktivnosti na potezu Bukva, Mali Golić, Vršine, Duman, Bukova Kosa, Duliba, Lončari, Gračac. Nakon oslobađanja Gračaca, Jedinica je, sukladno zapovijedi, nastavila borbena djelovanja iz smjera Gračaca u smjeru mjesta Danilovići, Bruvno, Mazin, Boričevci te do rijeke Une nedaleko od Kulen Vakufa.

Dana 8. kolovoza 1995. jedinica je upućena u matičnu bazu, a u nadolazećem razdoblju u sklopu skupnih snaga specijalne policije sudjelovala je u izvidničko-operativnim aktivnostima na oslobođenom teritoriju na području Petrove Gore, Gračaca, Korenice, Vrlike i Svilaja.

U sastavu Specijalne jedinice policije tijekom Domovinskog rata od 25. studenoga 1991. ustrojen je pričuvni sastav Specijalne jedinice policije, koji je tijekom izvršavanja borbenih aktivnosti aktivno sudjelovao u provedbi svih naloženih zadaća.

Slika 8. Bukva – pripreme za provođenje vojno-redarstvene akcije *Oluja*

Od početka Domovinskog rata vrlo važnu ulogu u borbenim aktivnostima imao je sanitet, kasnije nazvan Kirurško-mobilne anesteziološke ekipe – KAME, koje su od provođenja borbenih aktivnosti na području Pakraca 1991. godine do završne vojno-redarstvene operacije *Oluja* bile u sastavu specijalne jedinice policije.

Tijekom Domovinskog rata u izvršavanju borbenih aktivnosti i obrani suverenosti RH živote su položili Željko Cindrić, Ivica Filković, Dražen Baniček, Dubravko Lukačević, Davor Hegedić i Saša Rakijaš. Teže i lakše ranjeno je 50 djelatnika aktivnog i pričuvnog sastava.

ZAKLJUČAK

Sagledavajući angažman i zadaće pripadnika Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske, kako djelatnih tako i pričuvnih a poglavito djelatnika Specijalne jedinice policije *Omega*, možemo s pravom i ponosom zaključiti da je sudjelovanje i uloga pripadnika Policijske uprave bila primjerena vremenu i zahtjevnim zadaćama u stvaranju demokratske, samostalne i suverene Republike Hrvatske.

Literatura

- Borbena djelovanja policije Policijske uprave bjelovarsko-bilogorske 1990. – 1991.*, Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska, 21. IV. 1997.
- Borbeni put Specijalne policije PU Bjelovarsko-bilogorske 1991. – 1995.*, Policijska uprava bjelovarsko-bilogorska, 11. V. 1998.
- Monografija *Hrvatska policija u Domovinskom ratu 1990. – 1991.*, Ministarstvo unutarnjih poslova RH, 2011.
- Policijci posebnog kova, *Halo 92*, br. 19., 28. VI. 1993., str. 13, Ministarstvo unutarnjih poslova RH, 1993.

The Participation and Role of the Police Administration of the Bjelovar–Bilogora County in the Homeland War

Summary

In this paper, the author describes and analyses – based on the available archival material, relevant literature, and his personal involvement, experience and memory – the participation and role of the Police Administration of the Bjelovar–Bilogora County in the Homeland War. A brief description of the organisation of the Police Administration at the beginning of the Homeland War, the adjustment and strengthening of the police forces considering the complex and continually demanding situation safety- and security-wise follow. The most crucial military and police tasks and activities are presented briefly and in chronological order.

Keywords: Police Administration Bjelovar–Bilogora; Homeland War; Special Police Task Force *Omega*, Pakrac.

Hamdija Mašinović, zamjenik načelnika
Policijska uprava Bjelovarsko-bilogorska
Vlahe Paljetka 2, 4300 Bjelovar
hmasinovic@mup.hr
099/310 35 31

